

Bohoslužby v Zábřehu 28. září 2014

Mt 21,28-32

Milé sestry, milí bratři, říká se, že mnoho záleží na prvním dojmu. Když žádáte o práci, když se s někým seznamujete, je důležité, jak hned na počátku zapůsobíte. Asi to má něco do sebe, protože tímto prvním dojmem člověk ukazuje, co je v něm, co do setkání, budoucího vztahu přináší. A my jsme velmi rádi, když hned od počátku víme, na čem jsme, s kým máme tu čest, kam si dotyčného zařadit. Jinak než prvním dojmem to kolikrát prostě udělat nemůžeme, nemáme nic jiného k dispozici.

Z pohledu prvního dojmu by se tak dal posoudit i dnešní příběh. Odpovědi oslovených synů se vyjadřují docela jasně. Ten první je líný a nikam se mu nechce. Zato ten druhý odpovídá tak, jak se má. Neodporuje, ale slibuje, že půjde. Přece nechce, aby si o něm otec myslel něco zlého, že je třeba líný. Pokud by šlo o první dojem, asi bychom si vzali do party spíše toho druhého člověka. Jeho první dojem je přece velmi dobrý. Zanechává dojem pracovitého poslušného člověka. Jenže ouha. On Ježíš příběh těch dvou bratrů rozvíjí ještě kousek dál. Nemluví jen o jejich slibech, ale mluvil také o jejich naplnění. A zde se věci začínají poněkud komplikovat. Ten první člověk už nevypadá jako lenoch, ten druhý už není tak skvělý. Konání těch dvou se velmi liší pod toho, co říkali. Dokonce i sami posluchači uznávají, že poslušnější byl ten první syn, který se nezdál moc ochotný, ale nakonec šel.

Nevíme, co oba vedlo k tomu, že se zachovali jinak než dali znát ve svých odpovědích. Nevíme ani proč odpovídali jinak, než jak nakonec učinili. A dost možná to není ani důležité. Spíše je dobré si uvědomit, co se skrývá za jejich jednáním. Tu první věc si asi všimneme hned. Sliby jsou krásná věc, ale nedá se na nich nic stavět. A tak první dojem dělá hodně, ale určitě není dobré zůstat jen u něj. Vždyť hned ten druhý krok ukazuje oba syny v naprosto opačném světle. Ten, co se zdál lepší, nedělá nic, naopak ten líný koná, co otec chtěl. Najednou je vlastně úplně jedno, co oba říkali. Slovo nic neznamena, pokud za ním nestojí jasný čin. Takže nestačí jen vyznávat, ale je třeba jednat. Bez skutků je víra mrtvá, tak to píše apoštol Jakub. Zkrátka slovo člověka nic nestojí, slíbit či vyznat se dá cokoliv. Až následný čin ukáže, jak bylo slovo myšleno, co slib nebo vyznání prozrazuje člověku. Sami to asi velmi dobře známe ze svých životů, kolikrát již jsme slyšeli krásné sliby a skutky za nimi nějak zaostaly. Kolikrát jsme my sami slíbili Bohu i bližním veliké věci a zůstaly nakonec prázdné. Zkrátka jako je mrtvá víra bez skutků, je mrtvé i slovo, které se nenaplní.

Takováto mrtvá slova jsou samozřejmě problém, protože ze své podstaty nemohou vést k životu a tím pádem je nikdo ani neposlouchá, nezabývá se jimi. Mrtvé slovo, které jen tak zazní, aby se neřeklo, či spíše, aby se něco řeklo, aby se nějak vybudoval lidský obraz, to je slovo, které zní často velmi hezky. Je to slovo, které chce člověk slyšet. Takové slovo bylo například slovo hada v ráji, když Evě tvrdil, že po pozření jakéhosi plodu budou s Adamem jako bohové. Je to tím pádem slovo, které i klame. Dělá věc lepší, než ve skutečnosti je. Platilo to vlastně i o tom druhém synovi. Hned vypadal líp, když slíbil, že půjde na vinici. To přeci chtěl otec slyšet. Co se pozdější skutečnosti týče, najde se určitě nějaké zdůvodnění, proč slovo zůstalo mrtvé, prázdné. Je-li prázdné jedno slovo, proč by jich takto nemohlo být víc? Ale pravda o tom už se zde nepíše. Spíše se píše o jiném slovu, slovu Jana Křtitele. Toto slovo prázdné nebylo. Naopak, vedlo k životu, bylo to živé slovo. Stálo za ním mnoho skutků, které ukazovaly, že Jan to myslí opravdu vážně, že z něj mluví živé slovo, kterému je možno věřit. A podle toho také reagovat. Bůh si na nic nehraje, neříká, co chceme slyšet. Říká pravdu a proto je jeho slovo takové, které vede k životu.

Kromě síly slova, která se ukazuje v kázání Jana Křtitele, se zde můžeme dočíst i o důrazu na jednání toho prvního syna. Jeho slovo je zpočátku dost zvláštní, ne zrovna pěkné. Vždyť je to slovo odmítnutí. Nikam nepůjdu, nechce se mi. Tohle asi otec slyšet nechtěl, nechceme to slyšet ani my, když někoho o něco žádáme, když po někom něco chceme. Proto by nás ani nenapadlo, že vlastně toto slovo je mnohem lepší, než slovo toho druhého bratra. Na rozdíl od něj totiž mluví upřímně. Zcela jasně říká, že to prostě neudělá. Vyznává svůj postoj, i když je ne zrovna příjemný, ne ten správný, který bychom čekali. Oproti tomu druhému s člověkem vlastně pracuje. Ten druhý syn něco řekl a pak už nic neřešil. Ten první, který volání otce odmítl, ten šel do sebe, litoval toho, co řekl, litoval svého postoje. Uvědomil si, že na tom, co učinil je něco špatně a měl by se změnit. A tak jde a koná, to co otec chtěl. Je to veliký rozdíl oproti synovi, který dával najevo ochotu, ale neudělal nic. To zajisté dobře vidíme. Je rozdíl v tom, co oba činí. Jeden říká, co chce otec slyšet, druhý koná, co otec žádá. Co je víc, to je snad jasné. A ve svém komentáři Ježíš také ukazuje, co má těmito dvěma syny na mysli. Oni zastupují dva různé přístupy k Bohu.

Asi si nikdo nedělal moc iluze o tom, jací byli farizeové, zákoníci, zkrátka takoví ti Ježíšovi protivníci. I když je Ježíš nesoudí tolik, jak některé výklady Ježíšových slov, jisté problémy s nimi byly. A na to chce Ježíš ukázat. Vlastně je přirovnává k tomu druhému synu. Jsou to lidé, kteří se zdají být v pohodě. Dodržují zákon Mojžíšův, konají předepsané úkony, zabývají se tím, co se týká Božích záležitostí. Když slyší Boží hlas, neřeknou ne. A právě v tom je ten problém. Naučili se automaticky odpovídat na Boží hlas. Ale nějak zapomněli učinit, co říká, jakoby se jich to netýkalo, jakoby to nemělo svou vážnost. To je právě vystoupení Jana Křtitele. V něm je ten hlas otce, o kterém Ježíš mluvil. Hlas, který říká synu, aby šel a konal jeho vůli, tedy obrátil se, činil pokání, znovu se vydal na cestu s Bohem. Tady ti pohodáři s tím asi souhlasí, přicházejí poslouchají a říkají si, ano, je to potřeba. Ale nejdou, nevěří Janovi v tom, že nemění

své životy, neotevírají je více Bohu. Jakoby si říkali, že přeci konají, co je dobré, co je potřebné, souhlasí s tím, že se jejich život musí změnit, hřích že se musí vyznat. Sami ale nic nevyznávají, protože si nejsou vědomi toho, že by něco vyznávat měli. Jich se to zase tolik netýká. A tak jdou dál svou cestou, jakoby zde žádný Boží hlas nezazněl.

Skupina toho prvního syna, to je něco jiného. To jsou ti hříšní. To jsou ti, kteří se nad sebou musejí zamyslet. Jsou to ti, kteří Bohu svým způsobem vzdorují, vědí, co by měli učinit, ale na rovinu říkají, že to prostě dělat nebudou. Nechtějí, nemohou, mají jiné plány se svým životem. A najednou to v nich hrkne. Jakoby slovo, které ještě doznívá něco zlomilo. Přece to takto dál nejde. Nejde žít ve vzdorů vůči Bohu, nelze jít stále cestou hříchu. Hřích je těžká věc, ale ne vždy si člověk včas uvědomí, že ho skutečně tíží. Proto tak často jen mávne rukou a řekne si, že to počká. Tady ti ale najednou vidí, že to nepočká. Hřích je třeba vyznat a tak litují toho, jak zareagovali. A najednou se jim cesta otevírá. Smějí shodit břemeno hříchu, najít odpuštění. Ale důležitá je právě ona upřímnost a lítost. Oni si skutečně na nic nehrají. Působí až hodně drsně, takoví ti týpci, co vás při vyslovení jména Ježíš pošlou někam hodně daleko. Ale pak se zarazí a najednou otevírají své srdce, přijímají Krista za svého Pána, a své vyznání nejen vyslovují, ale skutečně žijí.

Tímto podobenstvím o dvou synech Ježíš odpovídá svým protivníkům, všem těm, kdo neuznávají jeho autoritu, vzdorují jeho slovu. Ne však proto, že nenávidí Boha, ale proto, že příliš milují sebe. Ježíšovo slovo se jim špatně poslouchá, špatně přijímá. A tak hledají důvod, jak ho zlehčit. A právě tím se staví do pozice těch synů, co povrchně hlásají nějaké hodnoty, ale vnitřně je vůbec nepřijímají. Hrají spíše divadlo, ve kterém chtějí vypadat dobře, bezproblémově. A tak souhlasí s mnoha věcmi, říkají své ano Božímu volání. Ale nechtějí slyšet Ježíše. Nechtějí slyšet jeho slovo, které usvědčuje z hříchu, které volá ke změně. Vždyť jsem přece křesťan, jsem také věřící, tak, co mi kdo bude něco nového vykládat. Sám vím, jak se věci mají, jak mám žít. Sám rozhoduji o své cestě. Co na tom, že nakonec nikam nedorazím, protože Boží vůle možná zaslechne, ale nebude mít čas ji naplnit. To se stalo právě těm bezproblémovým následovníkům. Nějak nepochytili, že Ježíšova slova nejsou téma do diskuse, ale výzva k zamyšlení nad svým životem. To si mnohem víc uvědomili právě ti, kdo dělali Bohu spíše ostudu. Hřešili, věděli, že hřešili, na co by si hráli?

Toto podobenství není oslavou hříchu, není zesměšnění těch, kdo se snaží být bezhříšní. Je spíše výstrahou těm, kdo Boží slovo berou příliš automaticky, kdo hrají před Bohem jen nějaké divadlo. Takovou věc prostě nemáme zapotřebí. Právě to, že si umíme přiznat své selhání, svou náklonnost k odmítnutí Boží vůle pro náš život, tím se dostáváme na cestu k Božímu království. A slovo, které pak mluvíme, není mrtvým tlacháním, ale slovem života. Pro nás, i pro naše okolí, protože je to slovo vyznání, slovo lítosti, slovo vyznávající potřebu Boží pomoci. Jen s ní totiž můžeme obstát, najít a naplnit Boží vůli.

Pane Ježíši, stal ses nám pozváním na cestu k Bohu, ukázal jsi nám na náš život, zavolal nás, abychom šli za tebou přes všechny překážky. Děkujeme, že smíme slyšet tvé slovo, a dej ať i skrze nás promlouvá jako slovo života.

Amen.